

8988

Sevda Karaca
Gaziantep Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasanın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **29.01.2024**

Sevda Karaca
Gaziantep Milletvekili

Bakanlığınızın açıkladığı son veriye göre, SGK kaydı bulunan işçilerin yüzde 14,42'si sendika üyesidir. Açıklanan son verilere göre Toplu İş Sözleşmesinden (TİS) yararlanan işçi sayısı 898.237, TİS'den yararlanma oranı ise yüzde 6'nın altındadır. Bu oran vahimdir ve İLO üyesi ülkeler arasındaki en düşük oranlardan birisidir.

Sendikal örgütlülük düzeyinin düşük olmasının en önemli nedenlerinden birisi, sendikaların yeni örgütlendiği işyerlerinde, ülke ve işyeri barajıyla birlikte yetki prosedürünün kendisidir. Yasadaki hatalı düzenleme ve bunun kötüye kullanımı nedeniyle işyerinde çoğunluk işçiyi üye yapan sendikalar yetki belgesi alamamakta ve Toplu İş Sözleşmesi (TİS) bağtlanamamaktadır. TİS'den yararlanma oranının bu denli düşük olması işçilerin çalışırken yasal haklarından dahi yararlanamamasını beraberinde getirmektedir. TİS hakkı kağıt üzerinde kaldığı için tüm Dünyanın tersine bireysel iş hukukunun uygulama alanı genişlemiş, patronun karşısında birey olarak zayıf kalan işçilerin hakları sürekli ihlal edilir olmuş, haksız fesihler ve alacakları ödenmeyen işçilerin yoğunluğu nedeniyle iş mahkemeleri tıkanma noktasına gelmiştir.

Sendikal örgütlülüğünü sağlayan işçilerin TİS hakkına sahip olmasındaki en önemli engellerden birisi ise yetki itirazı sistemidir. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 43. maddesi yetki itirazını düzenlemiştir. Yasanın 42. Maddesi uyarınca, Bakanlığınız, bir sendikanın başvurusu üzerine, sendikanın işyerinde gerekli sayıda işçiyi üye yapıp yapmadığını ve yetkili olup olmadığını kayıtlar üzerinden tespit ettiğinde, bu tespiti başvuran sendikaya, ilgili işverene, işveren sendika üyesi ise işveren sendikasına ve işkolundaki kurulu işçi sendikalarına bildirmektedir.

İşverenler, sendikanın yetkili olduğunu gösterir olumlu yetki tespitine karşı dava yolunu seçmekte, itiraz dilekçesini görevli makama (işyeri merkezinin bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü veya grup TİS'lerde Bakanlık) kaydettirdikten sonra mahkemeye vermektedir. İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurmaktadır. Yetki tespitine itiraz davalarının kesinleşmesi yılları almaktadır. Bu sırada işyerindeki sendika üyelerinin işten çıkartıldığı, istifaya zorlandığı, sendikanın etkinliğinin zayıflatıldığı ise herkesin malumudur. Sonuç olarak, mevcut mevzuat ve uygulama çerçevesinde, sendikal örgütlenme olmayan işyerlerinde örgütlenmek, yetki almak ve TİS imzalamak neredeyse imkansız hale gelmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarında bir işçi sendikasının daha önce yetkili olmadığı işyerleri dikkate alınarak, ilk kez yetki tespiti için başvuru yapılan işyeri sayısı ve bu işyerlerindeki toplam işçi sayısı ne kadardır?
- 2- 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarında, ilk kez yetki tespitine konu olan işyerlerinden kaç tanesinde, işverenler tarafından çoğunluk tespitine (yetkiye) itiraz edilmiş ve dava açılmıştır?
- 3- Bu yetki davalarından ne kadarı sonuçlanmış; sonuçlanan davaların ne kadarı reddedilmiş, ne kadarında yetki tespiti iptal edilmiştir?
- 4- İtirazın reddedilmesiyle kesinleşen yetki tespiti sonrasında kaç işyeri için yetki belgesi düzenlenmiştir?
- 5- İtiraza konu olan işyerlerinden kaç adedinde nihayetinde Toplu İş Sözleşmesi bağtlanabilmiştir?
- 6- Yetkiye itirazın, yetki işlemlerini durdurması düzenlemesinin yol açtığı vahim tablo karşısında, Bakanlığınız itirazın kendiliğinden yetki işlemlerini durdurmaması, yetki işlemlerinin ancak mahkeme kararıyla durdurulabilmesi yönünde mevzuat değişikliği dahil herhangi bir çaba içerisinde olmuş mudur?